

Socialförsäkringsutskottets betänkande 2024/25:SfU15

Arbetskraftsinvandring

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående arbete. Yrkandena handlar om arbetsmarknadsprövning, villkor för arbetstillstånd, att attrahera arbetskraft och förhindra utnyttjande och missbruk m.m.

I betänkandet finns nio reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 40 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2024/25.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet5

Utskottets överväganden6

 Arbetskraftsinvandring6

Reservationer16

 1. Arbetsmarknadsprövning, punkt 1 (S, V)16

 2. Försörjnings- och lönekrav, punkt 2 (V, C, MP)16

 3. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (S)17

 4. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (V)18

 5. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (C)19

 6. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (MP)19

 7. Skadestånd till arbetskraftsinvandrare, punkt 4 (S, V, MP)20

 8. Strategi för att attrahera internationell kompetens, punkt 5 (C, MP)21

 9. Övrigt om arbetskraftsinvandring, punkt 6 (MP)21

Bilaga

Förteckning över behandlade förslag23

 Motioner från allmänna motionstiden 2024/2523

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Arbetsmarknadsprövning

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,

2024/25:341 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:343 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:2183 av Zara Leghissa m.fl. (S),

2024/25:2194 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 14,

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och

2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71.

Reservation 1 (S, V)

2. Försörjnings- och lönekrav

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:826 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S),

2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) yrkande 2,

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 22,

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 13,

2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20 och

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16.

Reservation 2 (V, C, MP)

3. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,

2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7 och 9.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (V)

Reservation 5 (C)

Reservation 6 (MP)

4. Skadestånd till arbetskraftsinvandrare

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 8.

Reservation 7 (S, V, MP)

5. Strategi för att attrahera internationell kompetens

Riksdagen avslår motion

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 24.

Reservation 8 (C, MP)

6. Övrigt om arbetskraftsinvandring

Riksdagen avslår motionerna

2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) yrkandena 1 och 3,

2024/25:1798 av Louise Eklund och Camilla Mårtensen (båda L),

2024/25:2292 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 11 och 12,

2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21,

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och 10–14 samt

2024/25:3137 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5.

Reservation 9 (MP)

Stockholm den 18 februari 2025

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Viktor Wärnick

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Viktor Wärnick (M), Ludvig Aspling (SD), Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Clara Aranda (SD), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Daniel Persson (SD), Ola Möller (S), Magnus Resare (M), Ingemar Kihlström (KD), Martina Johansson (C), Nima Gholam Ali Pour (SD), Malte Tängmark Roos (MP), Patrik Karlson (L), Caroline Högström (M) och Isabell Mixter (V).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet knappt 40 yrkanden om arbetskraftsinvandring från allmänna motionstiden 2024/25. Motionsyrkandena handlar om arbetsmarknadsprövning, villkor för arbetstillstånd, att attrahera arbetskraft och förhindra utnyttjande och missbruk m.m.

Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Arbetskraftsinvandring

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden bl.a. om arbetsmarknadsprövning, försörjningskrav, att förhindra utnyttjande och missbruk och om att attrahera arbetskraft.

Jämför reservation 1 (S, V), 2 (V, C, MP), 3 (S), 4 (V), 5 (C), 6 (MP), 7 (S, V, MP), 8 (C, MP) och 9 (MP).

Gällande ordning

Uppehålls- och arbetstillstånd

En utlänning som ska arbeta i Sverige på grund av en anställning här eller utomlands ska ha ett arbetstillstånd. Detta framgår av 2 kap. 7 § utlänningslagen (2005:716), förkortad UtL. Som huvudregel ska ansökan ha gjorts och beviljats före inresan i landet (6 kap. 4 § UtL). Det finns flera undantag från kravet på arbetstillstånd, bl.a. för personer med permanent uppehållstillstånd (2 kap. 8 c § UtL). Av 2 kap. 5 § UtL framgår att en utlänning som vistas i Sverige mer än tre månader ska ha uppehållstillstånd.

En ansökan om arbetstillstånd prövas normalt sett enligt 6 kap. 2 § första stycket UtL. I bestämmelsen anges att arbetstillstånd får ges till en utlänning som har ett anställningsavtal om anställningen gör det möjligt för honom eller henne att uppnå en god försörjning och om lönen, försäkringsskyddet och övriga anställningsvillkor inte är sämre än de villkor som följer av svenska kollektivavtal eller praxis inom yrket eller branschen.

Med god försörjning avses en lön som uppgår till minst 80 procent av den medianlön som Statistiska centralbyrån publicerar för Sverige, vilket framgår av 5 kap. 8 a § utlänningsförordningen (2006:97), förkortad UtLF.

Arbetstillståndet ska knytas till en viss arbetsgivare och avse ett visst slag av arbete. Efter en sammanlagd tillståndstid om två år ska tillståndet knytas endast till ett visst slag av arbete (6 kap. 2 a § UtL). En utlänning som i sammanlagt fyra år under de senaste sju åren har haft uppehållstillstånd för arbete får beviljas permanent uppehållstillstånd (5 kap. 5 § UtL).

En utlänning som önskar vistas här i landet för att söka arbete eller undersöka förutsättningarna för att starta näringsverksamhet får enligt 5 kap. 9 § UtL beviljas ett tidsbegränsat uppehållstillstånd, om han eller hon

1. har slutfört studier som motsvarar en examen på avancerad nivå
2. har tillräckliga medel för sitt uppehälle under tillståndstiden och för att täcka kostnaderna för sin återresa
3. har en heltäckande sjukförsäkring som gäller i Sverige.

Ett arbetstillstånd får inte ges för längre tid än två år och inte för längre tid än anställningen gäller (6 kap. 2 a § UtlL). Tillståndstiden får dock förlängas under förutsättning att anställningen uppfyller villkoren i 6 kap. 2 § första stycket UtlL. Enligt 6 kap. 4 a § UtlL ska förlängning av tillståndstiden vägras om

1. tillståndet har förvärvats på ett bedrägligt sätt
2. ett bevis om tillståndet har förfalskats eller ändrats i något avseende
3. utlänningen vistas i Sverige av andra skäl än de som arbetstillståndet beviljades för, eller
4. det har funnits förutsättningar att återkalla tidigare uppehållstillstånd enligt 7 kap. 7 e § första stycket 1 UtlL, med beaktande av tredje stycket.

Ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en utlänning som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § första stycket UtlL ska återkallas om förutsättningarna för arbetstillståndet av något annat skäl än att anställningen har upphört inte längre är uppfyllda (7 kap. 7 e § första stycket 1 UtlL). Om utlänningens anställning har upphört sedan utlänningen underrättats om att en utredning om återkallelse har inletts, men innan beslut om återkallelse har fattats, får uppehållstillståndet dock inte återkallas om utlänningen inom fyra månader har fått en ny anställning som omfattas av arbetstillståndet eller inom samma tid har ansökt om arbetstillstånd med anledning av en ny anställning och ansökan därefter beviljas (7 kap. 7 e § andra stycket UtlL).

Ett tillstånd behöver inte återkallas i ringa fall eller om en återkallelse med hänsyn till omständigheterna annars inte framstår som skälig (7 kap. 7 e § tredje stycket UtlL).

Kontrollåtgärder och straff

Migrationsverket får kontrollera att den som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § UtlL har påbörjat arbetet inom fyra månader från tillståndets första giltighetsdag och att förutsättningarna för arbetstillstånd enligt den bestämmelsen är uppfyllda under tillståndstiden (6 kap. 6 a § UtlF).

En arbetsgivare till en utlänning som har beviljats arbetstillstånd enligt 6 kap. 2 § UtlL ska efter föreläggande av Migrationsverket lämna skriftliga uppgifter om de villkor som gäller för utlänningens anställning. Migrationsverkets föreläggande får förenas med vite (9 kap. 17 § UtlL). Eftersom arbetsgivarens uppgifter enligt 6 kap. 6 b § UtlF ska lämnas på heder och samvete blir 15 kap. 10 § brottsbalken om osann eller vårdslös försäkran tillämplig. Böter eller fängelse i högst sex månader eller, om brottet är grovt, fängelse i högst två år kan då komma i fråga. Migrationsverket får vidare ålägga arbetsgivaren att skriftligen anmäla om något av villkoren som anges i 6 kap. 2 § UtlL ändras till det sämre i förhållande till de uppgifter som legat till grund för beslutet om arbetstillstånd (6 kap. 6 c § UtlF). Åläggandet ska göras i samband med att utlänningen beviljas arbetstillstånd.

Genom 5 § 1 förordningen (2019:502) med instruktion för Migrationsverket ska myndigheten vidta åtgärder för att motverka missbruk av regler, felaktiga utbetalningar och bidragsbrott.

Polismyndigheten får genomföra en inspektion för att kontrollera om en arbetsgivare har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige eller som har rätt att vistas här men saknar arbetstillstånd, en s.k. arbetsplatsinspektion (9 kap. 14 § UtL).

En utlänning som uppsåtligt eller av oaktsamhet har anställning eller bedriver verksamhet som kräver arbetstillstånd utan att ha ett sådant tillstånd döms till böter (20 kap. 3 § UtL). Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige eller saknar föreskrivet arbetstillstånd döms till böter eller fängelse i högst ett år (20 kap. 5 § UtL).

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet inte gör en anmälan som föreskrivs i en förordning som har utfärdats med stöd av utlänningslagen döms till böter eller, när omständigheterna är försvårande, till fängelse i högst sex månader (20 kap. 6 § UtL). Detta gäller även den som i en anmälan eller ett ansökningsärende enligt utlänningslagen eller enligt en förordning som har utfärdats med stöd av utlänningslagen medvetet lämnar oriktiga uppgifter eller medvetet låter bli att tala om något förhållande av betydelse.

En fysisk eller juridisk person som har en utlänning anställd ska betala en särskild avgift om utlänningen inte har rätt att vistas i Sverige eller saknar föreskrivet arbetstillstånd (20 kap. 12 § UtL). Även en uppdragsgivare åt en sådan arbetsgivare ska under vissa omständigheter betala en särskild avgift (20 kap. 12 a § UtL).

Som en särskild rättsverkan får den som har begått ett brott genom att ha en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige för en tid av högst fem år fråntas sin rätt till offentliga stöd, bidrag och förmåner som har beviljats men ännu inte betalats ut eller kommit honom eller henne till del. Även återbetalningsskyldighet kan komma i fråga (20 kap. 15 och 16 §§ UtL).

För en arbetsgivare som har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas i Sverige gäller, om arbetsgivaren inte har kontrollerat denna rätt, lagen (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige. En utlänning som har utfört arbete under sådana förhållanden har enligt 4 § rätt till lön och annan ersättning från arbetsgivaren.

Motionerna

Arbetsmarknadsprövning

I kommittémotion 2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om behovet av att etablera en arbetsmarknadsprövning. Motionärerna föreslår att arbetskraftsinvandring bara bör tillåtas när det inte går att hitta rätt personer i Sverige och att jobb som kräver kort eller ingen utbildning i första hand bör gå till arbetslösa som befinner sig i Sverige. Ett

tillkännagivande om att införa arbetsmarknadsprövning föreslås även i kommittémotion 2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71 och i motionerna 2024/25:343 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S), 2024/25:2183 av Zara Leghissa m.fl. (S), 2024/25:2194 av Teresa Carvalho m.fl. (S) och 2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 14. I motion 2024/25:341 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om en översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring. Motionärerna föreslår bl.a. en arbetsmarknadsprövning.

I partimotion 2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del föreslås ett tillkännagivande om hur ett rättvist system för arbetskraftsinvandring ska utformas. Som en del av ett sådant system förordar motionärerna att den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen återinförs.

Försörjnings- och lönekrav

I motion 2024/25:826 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att göra lagstiftningen om lönegolv för arbetskraftsinvandrare dispositiv, dvs. förhandlingsbar.

I partimotion 2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 13 föreslås ett tillkännagivande om att lönegolvet för arbetskraftsinvandring bör stoppas. Ett tillkännagivande med samma innebörd föreslås även i kommittémotion 2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 22.

I kommittémotion 2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16 föreslås ett tillkännagivande om att avskaffa godtyckliga lönegränser för arbetskraftsinvandring. Motionärerna anför att även om det är relevant att diskutera om den gamla praxisen om att det går att försörja sig på 13 000 kronor i månaden är hållbar i dagens kostnadsläge är det anmärkningsvärt att regeringen sätter nivån så långt över vad andra människor i Sverige förväntas klara sig på. I motion 2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att värna och utveckla Sveriges regelverk för arbetskraftsinvandring, så att människor kan komma hit och arbeta under samma goda arbetsvillkor som alla som arbetar i Sverige. Motionärerna anför att det är anmärkningsvärt att regeringen höjt lönekravet för arbetskraftsinvandrare.

I motion 2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att medianlön ska utgöra lönegolvet och för lön därutöver ska arbetskraftsinvandringen vara fri.

Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk

I kommittémotion 2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att återupprätta arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen. Enligt motionärerna behöver reformarbetet som påbörjades under den förra mandatperioden fortsätta. Motionärerna anför att tuffare förhandskontroller av företag bör införas.

I partimotion 2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del föreslås ett tillkännagivande om hur ett rättvist system för arbetskraftsinvandring ska utformas. Motionärerna anser att vandelsprövning för arbetsgivare bör införas liksom straff för arbetsgivare som utnyttjar arbetskraftsinvandrare. Vidare anser motionärerna att heltidsanställning ska vara ett krav för arbetstillstånd och att arbetskraftsinvandrare som berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren ska få stanna i Sverige tillståndstiden ut och få möjlighet att söka ny anställning. Det understryks i motionen att krav på en viss lönenivå inte hindrar exploatering av arbetskraftsinvandrare.

I kommittémotion 2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23 föreslås ett tillkännagivande om att verka för att problemen med fusk och utnyttjande inom arbetskraftsinvandringen ska lösas.

I kommittémotion 2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslås ett tillkännagivande om vikten av att värna en efterfrågestyrd arbetskraftsinvandring till Sverige och motionärerna anger att arbetstagares rättigheter ska förbättras och att ingen ska utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Vidare föreslås ett tillkännagivande om att sluta straffa arbetstagare för arbetsgivarens fel (yrkande 6), vilket enligt motionärerna nu sker eftersom arbetstagaren mister uppehålls- och arbetstillståndet om arbetsgivaren betalat för låg lön eller har utannonserat tjänsten på ett felaktigt sätt. Motionärerna föreslår också tillkännagivanden om skärpta sanktioner mot arbetsgivare som fuskar med reglerna för arbetskraftsinvandring (yrkande 7), t.ex. genom straffavgifter, företagsbot eller näringsförbud. I yrkande 9 föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att arbetstagare bör ha möjlighet att stanna i Sverige under den tid som krävs för att genomföra en rättslig process om arbetstagarens krav på arbetsgivaren.

I motion 2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att se över straffskalorna för brott som rör utnyttjande av olaglig arbetskraft.

Skadestånd till arbetskraftsinvandrare

I kommittémotion 2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del föreslås ett tillkännagivande om rätt till skadestånd för arbetstagare som utnyttjas av arbetsgivaren eller drabbas på annat sätt.

I partimotion 2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del föreslås ett tillkännagivande om att det införs en rätt till skadestånd för de arbetskraftsinvandrare som utnyttjats av arbetsgivaren.

I kommittémotion 2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande om att införa en möjlighet för arbetstagaren att i fler fall än i dag få skadestånd om arbetsgivaren avsiktligt inte levt upp till villkor som gäller enligt lag, kollektivavtal eller det anställningsavtal som legat till grund för arbetstillståndet.

Strategi för att attrahera internationell kompetens

I kommittémotion 2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 24 föreslås ett tillkännagivande om en nationell strategi i syfte att skapa bättre förutsättningar för svenska företag att attrahera, rekrytera och behålla internationell kompetens.

Övrigt om arbetskraftsinvandring

I kommittémotion 2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 i denna del föreslås ett tillkännagivande om vikten av att värna en efterfrågestyrd arbetskraftsinvandring till Sverige och motionärerna anser att det behöver gå snabbare för företag att rekrytera. För att stärka arbetskraftsinvandrandes ställning föreslås ett tillkännagivande om att det bör bli möjligt för arbetskraftsinvandrare att byta arbetsgivare och yrke även under den första tillståndsperioden (yrkande 10). Motionärerna föreslår också att det bör vara möjligt att ha flera arbetsgivare samtidigt (yrkande 11). I yrkande 12 föreslås att det inrättas en servicefunktion för att framför allt små och medelstora företag ska undvika att göra misstag. Vidare föreslår motionärerna ett tillkännagivande om att arbetskraftsinvandrare bör ges möjlighet att resa ut ur Sverige även under den period som en förlängningsansökan handläggs (yrkande 13). För att minska beroendet av arbetsgivaren är det enligt motionärerna viktigt att arbetskraftsinvandringen ges rimlig tid att hitta ett nytt arbete när ett ärende om att återkalla arbetstillståndet har inletts eller när anställningen har upphört. Motionärerna föreslår därför i yrkande 14 att denna omställningstid för arbetskraftsinvandrare förlängs, från fyra till sex månader. I motion 2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 föreslås ett tillkännagivande om att det inom ramen för arbetskraftsinvandringen ska bli enklare för företag att rekrytera, att handläggningstiderna ska kortas ned och att arbetstagarnas rättigheter ska förbättras.

I motion 2024/25:2292 av Louise Meijer m.fl. (M) föreslås tillkännagivanden om att överväga att se över gränshinderproblematiken för tredjelandsmedborgare som vill bo i Sverige men arbeta i Danmark (yrkande 11) och om att överväga att se över reglerna för visum för utländska experter, startup-företag och investerare (yrkande 12). I motion 2024/25:3137 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att överväga en reformerad reglering av arbetskraftsinvandringen.

I motion 2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) föreslås tillkännagivanden om att verka för en arbetskraftsinvandringspolitik som är samhällsekonomiskt hållbar och tillgodoser kommuners, regioners och företags kompetensbehov (yrkande 1) och att en utredning av de nya reglerna för arbetskraftsinvandringen görs tre till fem år efter implementeringen (yrkande 3).

I motion 2024/25:1798 av Louise Eklund och Camilla Mårtensen (båda L) föreslås ett tillkännagivande om att göra Öresundsregionen till pilotregion, där frihet råder att arbeta på båda sidor om sundet för tredjelandsmedborgare med permanent uppehållstillstånd.

Utskottets ställningstagande

Sverige ska ha en ändamålsenlig arbetskraftsinvandring som bidrar till konkurrenskraften. Det kan konstateras att de behov som finns i första hand gäller kvalificerad och högkvalificerad arbetskraft. Trots detta förekommer en omfattande arbetskraftsinvandring till yrken där kraven på utbildning och yrkeserfarenhet är låga samt till yrken där lönerna är låga. I många fall handlar det om arbeten som bör kunna utföras av personer som redan bor i Sverige. Det finns också stora problem med missbruk av regelverket, särskilt inom lågkvalificerade yrken. Det är viktigt för såväl seriösa företag som arbetstagare att kriminalitet och fusk som är kopplat till arbetskraftsinvandring bekämpas. Utskottet anser att det är nödvändigt med skärpta regler för att minska invandringen av lågkvalificerad arbetskraft samtidigt som möjligheterna förbättras för den högkvalificerade arbetskraft som vill invandra. Sverige ska vara ett välkomnande land för internationell talang och kompetens samtidigt som missbruk ska stävjas.

Arbetsmarknadsprövning

När det gäller motionsförslagen om att införa arbetsmarknadsprövning kan konstateras att utskottet har behandlat denna fråga flera gånger tidigare och senast för ett år sedan. Utskottet ansåg att det är arbetsgivaren själv som bäst avgör om det finns ett behov av att rekrytera arbetskraft från tredjeländer. Riksdagen ställde sig bakom utskottets bedömning (bet. 2023/24:SfU11, prot. 2023/24:80). Utskottet ser inte skäl att nu göra en annan bedömning i frågan och avstyrker därmed motionerna 2024/25:62 (V) yrkande 30 i denna del, 2024/25:341 (S), 2024/25:343 (S), 2024/25:2183 (S), 2024/25:2194 (S), 2024/25:2514 (S) yrkande 14, 2024/25:3025 (S) yrkande 3 och 2024/25:3070 (S) yrkande 71.

Försörjnings- och lönekrav

Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring (Ju 2022:11) lämnade i februari 2024 sitt utredningsbetänkande Nya regler för arbetskraftsinvandring m.m. (SOU 2024:15). Utredningen föreslår att det nuvarande kravet på att anställningen ska göra det möjligt för utlänningen att uppnå en god försörjning, i praktiken minst 80 procent av den medianlön som Statistiska centralbyrån publicerar för Sverige, ska ersättas med ett krav på att utlänningens lön ska uppgå till minst den medianlön för Sverige som senast publicerats av Statistiska centralbyrån vid tidpunkten för ansökan. För att motverka kompetensbrist föreslås att lönekravet inte ska gälla yrken där det bedöms finnas behov som inte kan tillgodoses med arbetskraft i Sverige eller yrken där det bedöms finnas behov som inte kan tillgodoses med arbetskraft i en viss del av Sverige. Utredningsbetänkandet har remissbehandlats och bereds i Regeringskansliet.

Utskottet anser att regeringens beredning av frågan inte bör föregripas och avstyrker därmed motionerna 2024/25:826 (S), 2024/25:1554 (KD) yrkande 2,

2024/25:2949 (C) yrkande 22, 2024/25:2955 (C) yrkande 13, 2024/25:3051 (MP) yrkande 20 och 2024/25:3065 (MP) yrkande 16.

Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk

Missbruket av systemet för arbetskraftsinvandring bör enligt utskottet bekämpas med full kraft. Utskottet kan konstatera att åtgärder i denna riktning har vidtagits, bl.a. höjdes försörjningskravet eftersom missbruket är särskilt kopplat till lågkvalificerade yrken. Lönen måste uppgå till minst 80 procent av den medianlön som Statistiska centralbyrån publicerar för Sverige för att det nu gällande kravet på god försörjning ska vara uppfyllt. Som nämnts föreslår Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring att försörjningskravet ersätts av ett lönekrav motsvarande medianlönen, bl.a. för att komma till rätta med det missbruk av regelverket som förekommer särskilt inom lågkvalificerade yrken.

Utredningen föreslår även att regeringen bemyndigas att meddela föreskrifter om att vissa yrken får exkluderas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd. Förslaget kommer av att det inom vissa branscher, ofta personalintensiva sådana med låga krav på utbildning, finns särskilt stor risk för exploatering och missbruk av systemet för arbetskraftsinvandring. Vidare föreslås en ny anmälningsskyldighet för arbetsgivare, som innebär att en arbetsgivare under den tid som utlänningens tillstånd gäller hos den arbetsgivaren ska vara skyldig att anmäla om anställningen upphör eller om utlänningen aldrig börjar på sin anställning. Utredningen lämnar också förslag om en höjning, till maximalt tre prisbasbelopp, av den särskilda avgiften för den som har en utlänning anställd som inte har rätt att vistas eller arbeta i Sverige.

Utskottet kan härfter konstatera att det pågår ett myndighetsgemensamt arbete mot arbetslivskriminalitet. År 2017 fick ett antal myndigheter, bl.a. Migrationsverket och Polismyndigheten, i uppdrag att under 2018–2020 utveckla metoder för myndighetsgemensam kontroll för att motverka fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet. Under 2021 fortsatte denna myndighetssamverkan. Arbetet följdes upp och analyserades. I juli 2022 antog regeringen en nationell strategi mot arbetslivskriminalitet och en delegation mot arbetslivskriminalitet tillsattes. Delegationen har hittills lämnat tre delbetänkanden. Även om begreppet arbetslivskriminalitet är vitt och innefattar mycket som inte har med arbetskraftsinvandring att göra är ändå arbetet mot arbetslivskriminalitet och samverkan mellan myndigheterna relevant för att komma till rätta med utnyttjandet av arbetskraftsinvandrare och missbruket av systemet för arbetskraftsinvandring. Som exempel på detta kan nämnas att delegationen mot arbetslivskriminalitet i sitt senaste delbetänkande Arbetslivskriminalitet (SOU 2024:14) föreslår att en myndighetsgemensam tipsfunktion inrättas och att Migrationsverket är en av sju deltagande myndigheter.

I regleringsbrevet för 2025 har Migrationsverket fått i uppdrag att förstärka kontrollverksamheten för att motverka fusk och missbruk. Möjligheterna att upptäcka fusk och missbruk ska öka och bli effektivare. Migrationsverket ska

utveckla efterkontroller inom ärendeprovningen och redovisa bl.a. vilka utvecklingsinsatser de har genomfört och vad resultatet blev.

Enligt utskottets mening bör beredningen av utredningens förslag och resultaten av pågående arbete avvaktas innan ytterligare åtgärder inom området vidtas. Utskottet är således inte berett att tillstyrka förslag om tillkännagivanden om kontroller av eller straff för arbetsgivare, nya möjligheter för arbetskraftsinvandrare att stanna kvar t.ex. med anledning av en rättsprocess eller om fusk och utnyttjande i övrigt.

Motionerna 2024/25:62 (V) yrkande 30 i denna del, 2024/25:2827 (M) yrkande 3, 2024/25:2949 (C) yrkande 23, 2024/25:3025 (S) yrkande 2 i denna del samt 2024/25:3065 (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7 och 9 avstyrks därmed.

Skadestånd till arbetskraftsinvandrare

Enligt lagen om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige finns en rätt för utlänningar som har arbetat i landet utan de tillstånd som krävs att få inestående ersättning för utfört arbete, om arbetsgivaren har underlåtit att vidta vissa kontrollåtgärder.

Vidare gäller att den arbetsrättsliga skyddslagstiftningen i huvudsak tillämpas på samma sätt i förhållande till arbetskraftsinvandrare som till arbetstagare som redan är etablerade på den svenska arbetsmarknaden. Vid överträdelser av sådan lagstiftning har arbetskraftsinvandrare därmed i många fall rätt till ersättning från arbetsgivaren på samma villkor som inhemska arbetstagare.

Med beaktande av de möjligheter till ersättning till arbetskraftsinvandrare som finns är utskottet inte berett att ställa sig bakom förslag om tillkännagivanden om att utöka möjligheterna till sådana ersättningar och avstyrker därmed motionerna 2024/25:62 (V) yrkande 30 i denna del, 2024/25:3025 (S) yrkande 2 i denna del och 2024/25:3065 (MP) yrkande 8.

Strategi för att attrahera internationell kompetens

Utskottet anser att Sverige ska vara ett attraktivt land för högkvalificerad arbetskraft och att det är viktigt med regler som förbättrar och en tillståndsprövningsprocess som underlättar för dessa personer. Åtgärder i denna riktning har vidtagits och fler kommer att vidtas. Som exempel kan nämnas att Utredningen om en behovsprövad arbetskraftsinvandring fick i uppdrag att analysera och ta ställning till åtgärder som främjar invandring av högkvalificerad arbetskraft. Utredningen lämnade sådana förslag. Ett annat exempel är att Migrationsverket enligt regleringsbrevet för 2025 ska främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring samt annan utländsk arbetskraft som är viktig för Sveriges konkurrenskraft och vidta åtgärder för att förbättra Sveriges möjligheter att attrahera och behålla internationell kompetens. Åtgärderna ska bidra till snabba och smidiga tillståndsprövningsprocesser.

Utskottet anser att det är av stor betydelse för Sverige att arbetet med att attrahera internationell kompetens är framgångsrikt men menar att detta arbete

kan utföras utan en strategi av det slag som motionärerna föreslår. Utskottet avstyrker därmed motion 2024/25:2949 (C) yrkande 24.

Övrigt om arbetskraftsinvandring

Som nämnts anser utskottet att Sverige ska ha en ändamålsenlig arbetskraftsinvandring. De behov som finns gäller främst mer kvalificerad arbetskraft. Fokus behöver därmed flyttas från att ha en stor andel lågkvalificerad arbetskraftsinvandring och se till att fler av dem som ännu inte försörjer sig själva i Sverige faktiskt får möjlighet att ta de arbeten som finns. Till detta kommer att det främst är i lågkvalificerade yrken som fusk och utnyttjande förekommer och att det generellt sett är viktigt att ha kontroll över migrationen till Sverige. Utskottet är mot denna bakgrund inte berett att ställa sig bakom förslag om lättnader av regelverket som gör det möjligt att byta arbetsgivare och yrke under den första tillståndstiden, att ha flera arbetsgivare samtidigt, förlänga tiden för att skaffa en ny anställning efter att en utredning av återkallelse av tillståndet har inletts eller när en anställning har upphört eller som gör det möjligt att lämna Sverige medan en förlängningsansökan behandlas.

Utskottet avstyrker därmed motionerna 2024/25:3065 (MP) yrkandena 10, 11, 13 och 14.

I regeringsbrevet för Migrationsverket för 2024 anges att myndigheten fortsatt ska främja högkvalificerad arbetskraftsinvandring och löpande redovisa bl.a. utfall av åtgärder som vidtas för att korta ned handläggningstiderna. Av Migrationsverkets webbplats framgår att myndigheten i januari 2024 lanserade ett nytt arbetssätt och att resultatet visar att arbetssättet fungerar väl och att de som sänt in kompletta ansökningar som gäller högkvalificerad arbetskraft får beslut inom 30 dagar. Motionerna 2024/25:3065 (MP) yrkande 1 i denna del och 2024/25:3051 (MP) yrkande 21 avstyrks med det anförda.

Yrkanden om att inrätta en servicefunktion, om tredjelandsmedborgares möjlighet att arbetspendla mellan nordiska länder och om en reformerad reglering av arbetskraftsinvandringen har behandlats tidigare av utskottet (bet. 2023/24:SfU11, prot. 2023/24:80), liksom ett yrkande om visum för bl.a. utländska experter (bet. 2022/23:SfU17, prot. 2022/23:106). Utskottet avstyrkte yrkandena och riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag. Utskottet ser inte skäl att nu göra en annan bedömning i frågorna och avstyrker därmed motionerna 2024/25:1798 (L), 2024/25:2292 (M) yrkandena 11 och 12, 2024/25:3065 (MP) yrkande 12 samt 2024/25:3137 (M) yrkande 5.

Utskottet ser inte heller skäl för att ställa sig bakom motionsyrkandena om en samhällsekonomiskt hållbar arbetskraftsinvandringspolitik eller om en utredning. Även motion 2024/25:1554 (KD) yrkandena 1 och 3 avstyrks därmed.

Reservationer

1. Arbetsmarknadsprövning, punkt 1 (S, V)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,

2024/25:343 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S),

2024/25:2183 av Zara Leghissa m.fl. (S),

2024/25:2194 av Teresa Carvalho m.fl. (S),

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S) yrkande 14,

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 3 och

2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S) yrkande 71 och

bifaller delvis motion

2024/25:341 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S).

Ställningstagande

Det nuvarande marknadsbaserade systemet för arbetskraftsinvandring leder till många svåra problem, bl.a. utnyttjande av utländska arbetstagare på den svenska arbetsmarknaden och dumpning av löner och arbetsvillkor. Arbetskraftsinvandring bör därför bara vara möjlig i de fall det inte går att hitta rätt person i Sverige. Den myndighetsbaserade arbetsmarknadsprövningen bör följaktligen återinföras.

2. Försörjnings- och lönekrav, punkt 2 (V, C, MP)

av Martina Johansson (C), Malte Tängmark Roos (MP) och Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 22 och
2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 13,
bifaller delvis motionerna
2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 20 och
2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 16 och
avslår motionerna
2024/25:826 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S) och
2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Förslaget om ett höjt lönegolv för arbetskraftsinvandrare bör inte genomföras. Att ställa betydligt högre krav än i dag på lönenivå kommer inte att minska fuskets som oftast innebär att arbetskraftsinvandrarerna betalar tillbaka en del av sin lön till sin arbetsgivare. Om förslaget genomförs skulle det i stället leda till att företagen får betydligt svårare att hitta rätt kompetens.

3. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (S)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S) och Ola Möller (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och
avslår motionerna
2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,
2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,
2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23 och
2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7
och 9.

Ställningstagande

De marknadsliberala bestämmelserna om arbetskraftsinvandring som infördes 2008 har gynnat oseriösa företag, blivit en inkomstkälla för kriminella nätverk och bidragit till att personer som har fått skydd i Sverige inte har kommit i arbete. Den förra regeringen tog initiativ för att strama upp reglerna, bl.a. genomfördes krav på bindande anställningsavtal. Det påbörjade reformarbetet behöver dock fortsätta med fler åtgärder, bl.a. för att komma till rätta med den

löne- och villkorsdumpning som sker inom många yrkesgrupper. Det behövs skärpta sanktioner mot arbetsgivare som bryter mot regelverken och det bör införas tuffare förhandskontroller av företag som ansöker om tillstånd för arbetskraftsinvandring. Regeringen bör skyndsamt återkomma i dessa delar.

4. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (V)

av Isabell Mixter (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del och avslår motionerna

2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23,

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7 och 9.

Ställningstagande

Arbetskraftsinvandringen har historiskt varit positiv för Sverige och bidragit till landets utveckling. Det nuvarande systemet är dock konstruerat för att arbetsgivare ska kunna ta hit lågbetald arbetskraft, vilket har lett till löne- och villkorsdumpning, utnyttjande och osund konkurrens. Om arbetskraftsinvandringen även framöver ska bidra positivt för arbetstagaren, arbetsgivaren och samhället måste det finnas garantier för att de som invandrar inte utnyttjas. Detta kräver ett rättvist system som har fokus på arbetsmarknadens behov, inte på att minska invandringen.

Kravet på bindande anställningsavtal vid arbetskraftsinvandring som trädde i kraft 2022 är viktigt för att stävja utnyttjande och fusk. Kravet måste dock följas upp. Vandelsprovning av arbetsgivare bör införas liksom straff för de arbetsgivare som utnyttjar arbetskraftsinvandrare. Vidare bör även ett krav på heltidsanställning för att få arbetsstillstånd införas. Arbetskraftsinvandrare som träder fram och berättar om missförhållanden hos arbetsgivaren ska få stanna i Sverige tillståndstiden ut och ges möjlighet att söka en ny anställning.

5. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (C)

av Martina Johansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23 och
avslår motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,
2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,
2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och
2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7
och 9.

Ställningstagande

Det finns problem med missbruk av arbetstillstånd. Arbetskraftsinvandrare utnyttjas av organiserade kriminella nätverk och arbetstillstånd används som ett sätt att utnyttja välfärdssystemet. Det är viktigt att komma till rätta med detta missbruk. Ett antal reformer för att förhindra missbruket har genomförts, men mer behöver göras. Det är dock viktigt att de reformer som genomförs är ändamålsenliga och leder till att fusket faktiskt minskar och att de inte skadar systemet för arbetskraftsinvandring.

6. Åtgärder för att förhindra utnyttjande och missbruk, punkt 3 (MP)

av Malte Tängmark Roos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del, 6, 7
och 9 samt
avslår motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,
2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M) yrkande 3,

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 23 och
2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del.

Ställningstagande

Det efterfrågestyrda regelverket för arbetskraftsinvandring infördes 2008. Därefter har ändringar av reglerna gjorts, men det finns fortfarande problem med att oseriösa företag lurar, utnyttjar eller exploaterar arbetskraftsinvandrare, och mer behöver därför göras. Arbetstagaren ska inte straffas genom att förlora uppehålls- och arbetstillstånd när det är arbetsgivaren som har gjort fel, t.ex. genom att betala för låg lön eller ha utannonserat tjänsten på ett felaktigt sätt. Sanktionerna mot arbetsgivare som fuskar med reglerna för arbetskraftsinvandring bör också skärpas, t.ex. genom straffavgifter, företagsbot eller näringsförbud. Arbetstagare bör dessutom ges faktiska möjligheter att driva dessa frågor mot arbetsgivaren genom att få möjlighet att stanna i Sverige så att en fråga om t.ex. skadestånd ska kunna prövas i en rättslig process.

7. Skadestånd till arbetskraftsinvandrare, punkt 4 (S, V, MP)

av Anders Ygeman (S), Sanne Lennström (S), Jessica Rodén (S), Åsa Eriksson (S), Ola Möller (S), Malte Tängmark Roos (MP) och Isabell Mixer (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 30 i denna del,
2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S) yrkande 2 i denna del och
2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 8.

Ställningstagande

Arbetskraftsinvandrare som inte får de villkor som utlovats eller som utnyttjas av arbetsgivaren eller på andra sätt drabbas av att arbetsgivaren missköter sig bör få rätt till skadestånd.

8. Strategi för att attrahera internationell kompetens, punkt 5 (C, MP)

av Martina Johansson (C) och Malte Tängmark Roos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 24.

Ställningstagande

Sverige behöver arbetskraft från andra länder. En faktor som påverkar viljan att flytta hit är Sverige-bilden. Regeringen genomför reformer som passar in i narrativet om att migrationen är ett problem i syfte att minska asylmigrationen till Sverige. Detta bidrar till en bild av Sverige som ett land där människor från andra länder pekas ut som ett problem. I ett läge där Sverige skulle behöva stärka sin attraktionskraft får regeringens politik motsatt effekt och riskerar att leda till att människor med nyckelkompetens väljer att arbeta i ett annat land. Regeringen bör därför ta fram en nationell strategi för att skapa bättre förutsättningar för svenska företag att attrahera, rekrytera och behålla internationell kompetens.

9. Övrigt om arbetskraftsinvandring, punkt 6 (MP)

av Malte Tängmark Roos (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 21 och
2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkandena 1 i denna del och
10–14 samt
avslår motionerna
2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD) yrkandena 1 och 3,
2024/25:1798 av Louise Eklund och Camilla Mårtensen (båda L),
2024/25:2292 av Louise Meijer m.fl. (M) yrkandena 11 och 12 samt
2024/25:3137 av Josefin Malmqvist m.fl. (M) yrkande 5.

Ställningstagande

Försämrade villkor och förutsättningar för arbetskraftsinvandrare minskar Sveriges attraktionskraft. Det behöver bli enklare för företag att rekrytera och handläggningstiderna måste förkortas. Samtidigt ska arbetstagarnas rättigheter stärkas.

För att stärka arbetskraftsinvandrarens ställning bör det göras möjligt för honom eller henne att byta arbetsgivare och yrke även under den första tillståndspan. Vidare bör en person som har två eller fler anställningar som tillsammans gör att lagkraven är uppfyllda kunna beviljas uppehålls- och arbetstillstånd. Att t.ex. jobba halvtid för två arbetsgivare ska inte vara en omöjlighet. Det bör inrättas en servicefunktion för att framför allt mindre och medelstora företag ska undvika att göra misstag. Detta är viktigt särskilt för arbetsgivare som saknar kollektivavtal eftersom det kan vara svårt att veta hur avtalen ska tolkas. En möjlighet bör också införas för arbetskraftsinvandrare att resa ut ur Sverige även under den period en förlängningsansökan handläggs. Den s.k. omställningsperioden bör också förlängas. En person har när ett ärende om återkallelse inletts en möjlighet att under fyra månader söka nytt arbete. Perioden bör förlängas till sex månader.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2024/25

2024/25:62 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om hur ett rättvist system för arbetskraftsinvandring ska utformas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:341 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av regelverket för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:343 av Leif Nysmed och Lars Mejern Larsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovsprövning av arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:826 av Helén Pettersson och Åsa Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra lagstiftningen om lönegolv för arbetskraftsinvandrare dispositiv och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1554 av Ingemar Kihlström (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en arbetskraftsinvandringspolitik som är samhällsekonomiskt hållbar och tillgodoser kommuners, regioners samt företags kompetensbehov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medianlön är lönegolvet för fri arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att en utredning av de nya reglerna för arbetskraftsinvandringen görs 3–5 år efter implementering och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:1798 av Louise Eklund och Camilla Mårtensen (båda L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra Öresundsregionen till pilotregion, där frihet råder att arbeta på båda sidor om sundet för tredjelandsmedborgare med permanent uppehållstillstånd, och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2183 av Zara Leghissa m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2194 av Teresa Carvalho m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2292 av Louise Meijer m.fl. (M):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över gränshindersproblematiken för tredjelandsmedborgare som vill bo i Sverige men arbeta i Danmark, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över reglerna för visum för utländska experter, startup-företag och investerare och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2514 av Mathias Tegnér m.fl. (S):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2827 av Sten Bergheden och Johanna Rantsi (båda M):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att se över straffskalorna för brott avseende utnyttjande av olaglig arbetskraft och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2949 av Jonny Cato m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta bort lönekravet för arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att problemen med fusk och utnyttjande inom arbetskraftsinvandring ska lösas och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ta fram en nationell strategi i syfte att skapa bättre förutsättningar för svenska företag att attrahera, rekrytera och behålla internationell kompetens och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:2955 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att lönegolvet för arbetskraftsinvandring bör stoppas och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3025 av Anders Ygeman m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återupprätta arbetet med att ta tillbaka kontrollen över arbetskraftsinvandringen och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att etablera en arbetsmarknadsprövning och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3051 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna och utveckla Sveriges regelverk för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.
21. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det inom arbetskraftsinvandring ska bli enklare för företag att rekrytera, att handläggningstiderna ska kortas och att arbetstagarnas rättigheter ska förbättras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2024/25:3065 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vikten av att värna en efterfrågestyrd arbetskraftsinvandring till Sverige och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att sluta straffa arbetstagare för arbetsgivarens fel och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpta sanktioner mot arbetsgivare som fuskar med reglerna om arbetskraftsinvandring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en möjlighet för arbetstagaren att få skadestånd om arbetsgivaren avsiktligt inte levt upp till villkor som gäller enligt lag, kollektivavtal eller det anställningsavtal som legat till grund för arbetstillståndet och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetstagare bör ha möjlighet att stanna i Sverige under den tid som krävs för att genomföra en rättslig tvisteprocess och tillkännager detta för regeringen.

10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör bli möjligt för arbetskraftsinvandrare att byta arbetsgivare och yrke, även under den första tillståndspanoden, och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det bör vara möjligt att ha flera arbetsgivare samtidigt och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en servicefunktion för att framför allt små och medelstora företag ska undvika att göra misstag och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att arbetskraftsinvandrare bör ges möjlighet att resa ut ur Sverige även under den period en förlängningsansökan handläggs och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förlänga omställningstiden för arbetskraftsinvandrare och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa godtyckliga lönegränser för arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3070 av Ardalan Shekarabi m.fl. (S):

71. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för återinförd arbetsmarknadsprövning i samband med arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.

2024/25:3137 av Josefin Malmqvist m.fl. (M):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en reformerad reglering av arbetskraftsinvandring och tillkännager detta för regeringen.